

Landskap:

Socken:

Berättat av

Upptecknat av

Elvira Pluren år 1941

född år

1854 (i

Göteborg

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör

Förtälles, döps och föreställningar om det spöda barnet.
Man sa för att barna kom ut bäckar, brunnar
el. ut jorden. Vi barn trodde att barnmorke gick till
bäckar och hämta smitvar i sin väska. Här i Majen
vid Frigingen fanns en bäck, där sa di att man
kunde gräva fram barn; när det bubbla i vattnet,
skulle di snart komma. Jag ville så gärna ha en
jiten bror, min kamrat Tina och jag vi gick till
bäckar och skulle gräva fram en. Vi hade köpt med
oss kläder till honom också. Jag var tretton år gammal
och var så dum — Det var många som talade
om storken också.

Söndags barn hade tur, så man, men lördags
barn hade otur och det kan nog slå in. Min syster,
som är född på en söndag, har varit allt haft en väldig
tur med sig.

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. H.
acc. 4604

forts.

För kom di alltid med barnsängsmat: god sagotoppa
äggmjölk, stora rotbullar. De som kom, skulle alltid
lyndas på kaffe.

Dåliga människor fick aldrig ta i barnet, innan
det var döpt, och inte se barnet naktet, för då
kunde det hända barnet något ont, barnet kunde
äron deras dåliga afuskapet.

Innan faddrarna tog i barnet eller gick till
dopet, skulle de läsa en böck. Faddrarna fick
inte gå på m.c. före dopet, för då blevungen
en riktigt kissunge.

Vid dopet skulle faddrarna ge barnet en lyckopeng.
Den skulle ligga i blusärmen och barnet skulle sova
med den, det skulle ha tur med sig. Klade de råd
köpte de en kedja med en lyckopeng att hänga om
haloen.

Det var väldigt roligt med vem det hade till fadder.
Det skulle vara en riktigt oskuld, helst en ställting.

Skriv entlast på denna sida!

J. F. G. K.

a: 4604

forts.

Barnen skulle vara en välkänd och hederlig män-
niska, det skulle vara så roligt med det. Det skulle
inverka så att barnet fick utar vennis anlag.
Barnen uppkallades efter släktingen, dock ej efter
sådana som hade fått unga t. ex. döda system.
Skick barnungen under dopet, så skulle han bli
en förfärlig sågare.

levande ^{skrämmor} fick inte se någon nyckelbil,
då blev barna vindöpta, inte farna i öppna dörrar,
då blev det dödsfall i släkten, inte se i öppna
grav, då skulle de själva dö. Men skulle se
såna kvinnor allt vad dom ville ha, då skulle
barna bli, så lugna och nöjda. Men de skulle
akta sig för att stjåla något, de skulle inte
tyvråta eller något sådant, utan de skulle visa
allt vad de gjorde annars blev barna tyvraktiga.

Det ansågs så skamligt för att få räkta barn, att
vårdarna ville inte ha såna människor i sina hus.

Skriv endast på denna sida!

fats.

De ville helst vara ensamman med barnungen,
 när de badade den, inte släktingar, inte någon
 fick se barna^{vattnet}, innan de var döpta. De skulle
 inte vara bra barna fick aldrig komma under vår
 himmel, förän prästen hade läst över dem.

Man skulle inte känna sig svaken fisk eller
 stark, innan man hade blivit kyrktöpen, det sa D
 alltid för. Innan en kvinna hade blivit kyrktöpen,
 skulle hon inte gå ut, hon skulle inte komma
 i beröring med någon, inte ta någon i hand, inte
 ens äta vid samma bord som suken, om det
 skulle vara riktigt

Prästen helst, men annars någon gift kvinna
 skulle gå med kvinnor till kyrktöpingen
 När hon gick ut ur sin dörr, skulle hon säga:
 "i Jesu namn"

Vid kyrktöping fick vanliga hustrur en pall
 att ligga på knä på, men de som fått öfver barn,

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. H.

Acc. 4604

forts. Huset i Klostret 1841. Beta Augustin 1857

Fick ligga på bän gylot. Till kustmannen sa
piästen: "Gud välsigne din ingång och din utgång"
men till de andra sa han: "Gack ut, och synda
ikke här efter." Så kunde han väl säga föruvings-
tal och skrika så högt att det hördes långt vägar.
Många såna föruvningar grät och en del sov in med.

Eupeloka sjukkan, "horskroven", trodde man att
vann fick geva att andra djupa människor hade kom-
mit in och smittat dom.

En Woker gammal hä i Mojea kunde bota eupeloka sjukkan.
Först måtte kom alla leder på barnet — det skulle
ske på en torsdag — och under tiden sa ho väpet, men
vad det var, det vet jag inte, det höllt ho på sig sjölv.
Sen skulle lederna smörjas med dyvelströk och tur-
kisk mariëbalsam och vias om, och det skulle sitta
på en månad. Men det var många, som blev
bra — Myggtänderna skulle krotas på elden "Gud, giv mig en

Skriv endast på denna sida! ventend och inte en guldstand!
skulle man söpa.

Landskap:

Socken: Göteborg

Berättat av Bertha Engström

född år 1857 (i Karl Johans förs-
Göteborg

Upptecknat av Eloise Thulin år 1941

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör Fricci och Völlopp.

Diakon som var gifta brukade höra på gatan och räkna, hur många gånger var pojkar; så många in skulle de få vara gifta.

Man tog ett glas fyllt till en fjärdedel med vatten, i det slop man en äggvita. Det skulle stå ^{mitt} under huvudkudden under natten. I glaset bildades det då en massa figurer, skepp och allt möjligt, och därav skulle man kunna uttolla, vem ens tillkommande var. En bekant till mig gjorde det, hon fick en figur alldeles som ett skepp, och den hon tyckte om, var var sjöman!

Man kunde också ta tre kardborreblommor, röda och fina, och så tre papper med olika ålströms namn på. Blommorna klipptes jämna och fina, och så lindades de in i var sitt papper och lades under huvudkudden. Sen tilltok man för

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. H.

acc. 4604

fots.

morron, vilken står blomma som hade vänt ut mest, och den, vars namn stod på det papperet, skulle bli ens tillkommande.

Man får inte prova andras ringar och inte kläsig till brud, för då blir man aldrig gift.

Karlarna brukade få hörselstake kyrkor; när de ljystes för dem de önskades "kyrka till både kyrkop och kyrkka". Man knöt ihop tårnarna för dem och skojade med dem på allt möjligt sätt.

Man skulle inte gå till kyrkan och bön på sin egen lysning, det skulle bli olycka.

Bruden skulle alltid se brudgumskjortan och brudgummen skulle ge bruden tyg till klänning. När bruden kläddes, så skulle alltid manna sitta på kranen. Brudarna hade kran, kran och omvand av mynter. Men det var endast "ärliga brudar" som fick ha hela slutan, kranen de andra fick ha nyckelpöta. Pastor Fransson

J. F. G. H.
acc. 4604

7

fots.

här i Majen var så roligt med det, kom han på ett
bröllop och han tyckte att bruden såg lite märkligt
då ut, så bad han om en sak och så kljofte han
upp kistan. De som gifte om sig fick inte
ha kista alls, utan bara krus. Bruderna hade
stora blomkrukor. Marskalterna fick en tårna
en myntkrans med ett kulört band, och tårna
fick en marskalternas en blomkruka.

Efter middagen skulle man dansa kistan av bruden
Ungdomarna tog i ring kring bruden och dansade runt, så
skulle bruden ge en kist av sin kista till någon
Den som fick den skulle vara i tur att bli gift
Ibland bandväfva på bruden. Man kunde också
svänga runt bruden och sedan se åt vilket håll
kistan hållade (lutade), där befann sig den som skulle
bli gift härnäst.

Efter bröllopet följde tårnor och marskalter
med brudparet hem och skulle bädda brudparet åt dom

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. H.
acc. 4604

fats

Tarnorna bodde på ena sidan och marskalkerna på den andra. Det var ett skoj och ett skett innan det blev färdigt. Sen sjöng di en sång, en ruffvisa skulle det väl vara innan de gick hem.

Bruden skulle ha med sig en kaka bröd när hon första gången kom in i sitt nya hem. Likaså när man flyttade till ett nytt ställe, skulle man alltid ha bröd med sig. Di skulle de aldrig saknas bröd i huset, sa di.

J. F. G. H.

acc. 4604

Landskap:

Söcken:

Berättat av

Upptecknat av

Klora Thure år 1941

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

.....
 född år 1857 (i Karl Johans förs
 Göteborg

Uppgiften rör

Trici och bröllop.

På midnattsafton skulle man plöcka ner sorten
 blommor och lägga under kudden. Då skulle man
 i drömmen få se sin tillkommande man.

Man tog en perstake och påkände bladen: "Får, får
 inte, får, får inte," så fick man se om man skulle
 få gifta sig. Likaså påkände man karporna,
 om man hade fått något nytt klädesplagg.

Så tog man fem lika långa gränstån och
 knöt tillsammans dessa i sicksack. Blev det då
 en ring, blev man förlovad det äst, blev det två
 eller tre stänger, skulle det röja så många år,
 innan man blev giftad förlovad.

Och man lög i ett främmande rum, där man skulle
 varit gift, så skulle man säga förstärkningen
 ifrån köpen till väster, så kunde man få reda

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. H.

acc. 4604

forts.

hur många är det röjde, till dess man blev gift, d. hur många barn, man skulle få.

På västtra ringfingeret skulle man inte sätta någon annan ring än filorringpärmen. Det skulle inte vara bra så man.

När det hade lejt i kyrkan, så man alltid att brudgummen hade rämlat ner från predikstolen och brutit beuen. Om flickan så man efter första leyringsöndagen, att hon hade kommit med ett ben ut i världen. Man gick alltid och bårde på sin leyring.

Bruden hade mestadels varit klädd med slöja, vit tyllslöja, krona, kaus och armband av rymten. Brudbuketten hade långa band och tårtpapper. Tårterna var utklädda med skära och ljvatti sköps, en kaus i häret och en blomkett i bröstet. Sittningen faran eller mormor skulle sätta kronan på bruden.

Bruden och brudgummen fick inte se

Umskruten

J. F. G. H.

nr. 4604

11

fröts.
Och andra på bröllopsdagen föran på ryttas bröllops-
kvällen.

Sist på bröllopet skulle man dansa koren
av bruden. Marskalkerna stöt ring omkring bruden kör-
orna kring brudgummen. Vidare dansen skulle
så bruden sätta en krans av mynter på en av
marskalkerna och brudgummen på en av tärnorna.

Den, som fick kransen, skulle först bli gift.

Någon autörig bäddade brudstäng. Var di riktigt
kierliga, så la di klippet här, gravris eller likhad
i sängen. Tärnor och marskalkar följte brudparet

hem. Så klädde tärnorna av bruden och mar-
skalkerna av brudgummen, och så ledde de dem
in i sängkammaren.

När de trädde in i sitt nya hem, så skulle
de alltid ha kaffe kitteln först.

Förlovningspar punder midtommar var särskilt lyckosa
na. Helt pilora sig under en grön bäge" ansågs innebära lycka.

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. H.
no. A 604

Landskap:

~~Satan~~ GöteborgUpptecknat av Elsie Thurea år 1941.

Berättat av

Neta Eupsteöm född år 1852 (i Karl Johans förs
Göteborg

Uppgiften rör

Död och begravning.

När en människa skall dö, så hjälper varken läkare eller medicin om det är många, som känner tydligt, när den stunden nalkas.

Om fåglar särskilt skater kom om landade på fötterna, så betydde det död. När min pappa låg sjuk kom en fågel, jip ten, det var en stare, och pickade på rutan. "Jaa, lilla pipopi, jip kommer" så pappa. Om en vecka var han död. Om ugglorna fjät, bidade det död, men det kunde också lyda på storm och oväder. Om man gick ut genom dörren och trampade på ett par strån, som låg i kors, så bidade det död. Pappersslappen, träflisor och allt möjligt som låg i kors var man rädd för. Sant hoppade man inte över, utan man gick på sidan om. Man får inte vara tyst vid bordet, för då är det

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

J. F. G. H.

acc: 4604

13

Skriv endast på denna sida!

forts.

någon, som dör.

Man var rädd för den dödes tillhörigheter. Jag minns
min syster, hon säga inte ge upp på vinden,
vi vi hade min mammans lakan och kläder
ligger på dödsbår, sen hon var död. Många
ha också rädda för att vara ensam med
döda. "Tänk om de ralle sig upp, tänk om de
är något!" Men det betydde jag mig aldrig om. Min
syster skulle ge sin mor en bukett, när hon
låg i kistan, men hon säga 'inte ge henne
den i handen, han lå' den vid fötterna, och så
rusa han på dören.

De brukade säga till döda så att fötterna var
åt dören och huvudet skulle vara vänt åt
höger. Jag har hört om folk, som la pengar i
kistan, och jag undrar, om de inte var judar.
Groven skulle helst ligga så, att huvudet kom
åt öster.

Innan de gick hemifrån var det liket, säng

Skriv endast på denna sida!

frts

Antal lyft i 1857.

VASTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Di en josseln. Bärarna lyfte på hättorna och bryde
sig ett par tre gånger, innan de lyfte kötan från
Katafalken. De, som var, om nära slöttingar, söner
och några kötan skulle bäras på, att fötterna först
kom ut ur rummet, och så skulle kötan bäras så rak
som möjligt.

Om en människa hade avlämt sig kött, så skulle
hon inte få komma in på kyrkogården genom porten.
Kötan skulle lyftas över rummet. Sjilospilligen
jöstades inte heller på vanligt sätt. Köten köte
något vad det nu var: "Finguren är du, borttappad
är du."

Såna som var osatigt bortfagna, gick igen, sjil-
spillingen, frukar, en del som ha blivit mördade.

Om en människa har blivit mördad, kan man i den
dödes ögon se bilden av mördaren. På det viset
kan man få tag på mördaren.

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. H.
acc. 4604

Landskap:

Söken:

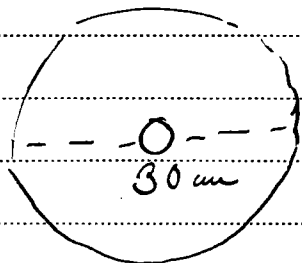
Berättat av

Upptecknat av Klora Thulin år 1941Berättat av Berta Bengtson född år 1857 (i Karl Jönass förs.Göteborg

Uppgiften rör

Matbröd

För bakte de alltid stora mjörbrödkakor. De hade ett hål i mitten och hängdes på en stäng i taket.

hän sidan:

omk. 1 cm tjock.

Först åt man det färdigt sedan kört och torkat. Man tog mer en kaka från stängen när man behövde, så bröt man sönder den och åt.

En del bakte även kört och vär, andra sa man måvad eller så, det var det på den mängden de var i 'koshället'.

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Secken:

Berättat av:

Upptecknat av Clouie Thulin år 1941

Amalia Kuopse född år 1857 i Kod Johans förs
Göteborg

Uppgiften rör Slöspartier

Herreskaperna här i Majorna som användes med
vandra brukade ha slöspartier om vintern när
det var före. Det var en 20-30 stödar målade
i olika färger, röda, gula etc. Över körtarna hade man
vatten rökade slöspartier med stark styrning. Slöspar-
terna kunde vara vita, gula el. röda och i kanten på
dem satt små bjällror. Lästerna hade också bjällror
på manken och en stor bjällra mellan öronen. Ibland
satte man också kosetter i öronen på hästarna. Man
körde genom staden och ut Danske vägen till 2/1:an
på Stampen. Där satt de sedan i sina påsar
och drack varm punsch. Sedan for de hem och
hade väl aurlagen i näset hem eller på Kustens hotell.

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Söken:

Berättat av:

Upptecknat av: *Elvira Thunberg* år 1941VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör

Jordbruk och borkapskötteri i staden M 158.

Staderna hade inte jord^{bruk} (så tillvida att en och en hade sina äkerlappar och ängar samtidigt som de hade ett nyck i staden. Men inom stadens område fanns ett par tus ordbotliga lantgärdar. Ägarna var utestående bönder, gjutarna klätts. Som jordbruk på landet, man hade kor, hästar, svin, vris etc, och flera pojkar och drängar i tjänsten. En gård, Alivedal, låg vid nuvarande Kiruvägen. Boringhuset såg träpål, löpård, stall etc. låg mitt emellan Slottsskogen, och ägarna som utbedde sig mellan nuvarande Kiruvägen och Cösa Flusögatan med mest flöpa. På andra sidan Kiruvägen var de s.k. Kiskestadsbyen. Från de bebbyggda områdena i flöpa kunde man se den Alivedals kor gick och betade på ängarna

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. H.

acc: 4604

18

(forts. I. F. Rudensson, Götlevä, M. 158. uppg. Thulin)

19

VASTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Någon gammal gubbe el. kvinna brukade vaktla dom.
Annars hade staden rätt ingen kontakt med Östergötland.
Det låg ju sig självt upp mot bergen och med
öarna utanför. Liknande var förhållandet med Gibratta,
en gård som låg där den nuvarande vidanstaten Vasa
sprinkhus (Gibratta) ligger. I Landala bergen och med öarna
något omkring blev den ganska avskild från den övriga
stadsbebyggelsen. Den största gården i stadens närhet
var kungsladugård som arrenderades^{ut} av kungen. Den
låg vid Allmänna vägen; mangårdbyggnad, lagård,
stall etc. på ena sidan gatan och äpparna på
den andra. Här såg man en kvällarna hur kungen
drog hem från betet och hur man körde in
bössor. Det var stora äppel, hela det nuvarande kungs-
ladugårdsmrådet.

Vid Gullbergsvass, nedanför Gämsvägen, på "Fyllet"
som det är, där låg små gårdar med ett par kor.
De stora gårdarna vid Götlevä, framför allt kungs-

J. F. G. H.

acc: A604

19

1 forts 2. J. Andersson, Götaby M 158 uppt. Thuesen,

20

VASTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

ladugård, leverade mjölk till staden. De hade
sina mjölkbid som körde omkring till sina mjölk-
ställen.

Det förekom i staden åtminstone idelijona att heat-
verkare, vedhandlare, åkare och kunde ha ett par
kor, fattiga gummor kunde ha en ko också. Korna
stod i stallet med hästarna eller in något skydd
på gården. På sommaren släppte man ut dem på
betes nyppor i bergen t. ex. i Götthens bergen, på
Sippgrundan, på Söderlingsta ängarna och andra
ställen, då det var grönt. Man tjundrade korna
eller också vaktade man dem, några julkäggar
fickom inte. För vintern köpte man hö av bonderna.
Man fick aldrig mjölk mer än till husbehov.

Slästar hade åkare, tåkare och en del fint
folk. Svinn, får, getter i staden är ej känt
av uppgifvaren.

Höns föremål var rätt sällsynt. Det var

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. H.
A 604

91

(Fots 3. J. Anderson, Göteborg, M. 188 uppt. Thulin)

inte länge sen man hörde typpesegel här i
Majorna. Men mer än till kuobehor hade man
inte. Duvorop som vrubt att man hade då.
Vi björka hade ofta kaniner. Upppe i bergen
hade vi dom i busar. Vi hade dom mest på skogs skull
och så sålde vi ungarna och fick pengor för.

Rengöring av gatorna tillgick så att var och en sopade
sin del av gatan. Före klockan var på morgonen
skulle det vara sopat, annars fick vändarna plikta
Gidseln kom alltid bänderna och häntade.

Det fickom här i Majorna att en del hade trädgård, med
fruktträd, värbuskor, blommor, potatiser m.m. Andra
som bara hade en liten täppa hade mest blommor
och kanske lite grönsaker, och potatis till kuobehor

Landskap:

Söcken: GöteborgUpptecknat av Olav Thulin år 1941Berättat av Audalia Kuopse född år 1857 i Karl Johans förs.GöteborgUppgiften rör Jordbruk och boskapskötsel, Staden M. 158.

Något egentligt jordbruk har inte bedrivits i staden, vad uppgiften rör. Vid användande Kungälvsgård fanns för en stor gård. Den man som hette Brinken kallad Brinken, ärendet den av honom. Alla området var betesmark, ängar, och där hade han en 30, 40 kor det var den största "gård" i byns medelklass näst. Sen fanns det små lauderier utom i stan med 2 kor, några löns och ett par åkerlappar. Ett vanligt borgare hade ett par kor el. så är inte känt av uppgiften. Brinken köpte foder, hö och halm åt sina kreatur och sålde mjölk i staden. Han hade en gammal om för omkring med mjölken i en tukt vagn och levererade till alla mjölkställen. Utan Brinken levererade livsmedel osv.

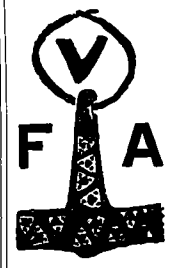
Skriv endast på denna sida!

D. F. G. H.

acc. 4604

22

1
(forts. D. Kuape, Göteborg, Jordbruk, staden M 158. uppt. Thureén)
andra mjölke till staden. Det var sed att bönderna
hade sina mjölkställen, dit de körde mjölk och
lörda. Mjölken de fick över brukade de sälja på
torget.

11. De som bodde så att de kunde få ha ett par
grisar. Uppre snart berger där de kunde göra iordning
en sten åt dom och en bit jord att bräna i bruket
det vara. Det var bra om de kunde få stian bruk
vid en damm så att grisarna kunde trötta och
brösta. Man fick inte släpa ut grisarna utan
man fick försöka plöcka lite grönt åt dom i berge
till jul brukade man slakta, en del såltes annat
saltades ned, röktes o. s. v. Det var bra folk i ut-
kanterna av stan som fick ha grisar.

12. Dom som hade hästar i stan var åkare, läkare
samt "gräddan" i stan. Många av herrskapsen hade
nit hästar.

13. Fri och getter fickom inte i staden

14

J. F. G. H.
A604

2
Gårds A. Kupe & Co, M 158. (uppt. Thuren)

14. Det var rätt vanligt för i Majorna att man hade köns, men i allmänhet hade man bara några stycken, till husbehov. Man hade ett könshus inne på gården vid någon sida som inte sågtes så mycket, ibland hade man en könsgård men ofta fick könsen gå fritt på gården. Hön större könsgårdar förekom. När jag var nygift för en 55 år sen var bodde i Majorna, de hade vi köns, 100 stycken. Vi hade även en könsgård. Högst sålde vi alltid till doktor Rolfson, som bodde mitt emot. En kare som hette Sjökrift, de hade kalkoner. De gick fritt på gården, vi var så rädda för att gå in där. Folk hade gäss också. Vi hade ankor och kaniner. Arbetare, stora pojkar och sålma här hade alltid dror i dröslaf.

15. Många hade fruktträd i sina trädgårdar för, vi hade plommon och äpplen det minns jag. Här och var fanns större trädgårdar. Den Söderlingsta

Skriv endast på denna sida!

24
VASTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

J. F. G. H.
acc. 4604

24

Göthe A. Kuopio M. 158.

nytt Terrain,

25

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

äugen nu är, fanns för ett ställe som lätte beje-
korn. Där som en stor fruktträdgård och därifrån
såldes mycket frukt, de flesta som hade tyron,
så så de potatis. Grönorke hade väl en
del skis och blommar odlade de mycket, men
att nya koffert tabak eller lin stannar jip
inta till.

J. F. G. H.
acc. 4804

25

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Soekan: *Göteborg*

Upptecknat av *Elise Thulin* år *1941*

Berättat av *Oscar Kuytström* född år *1861* (i *Karl Johans förs.*

Göteborg

Uppgiften rör *fortbänk om bockapsstötal i staden M158.*

På det nuvarande Kungsladgårdsmåttet fanns för
 en stor gård, Kungsladgård. Den ägdes av kungen
 och var ämnad till landhövdingens boställe men
 så avsevärande Brinken det. Det var en väldig
 stor gård med bortåt 90 kor. De hade en ko,
 som kallade dom, han hette ko-bren. Dom som bodde
 på Sandarna hote ut som kor, och brukarbetare på
 lemnegiska bruket brukade också ha en el. två kor.
 De hade ju ingen jord, betesmarker eller så, utan de
 fick gå och leda korna på några rensar eller andra
 allmänna ställen, där det var grönt, så fick de köpa
 till dom fjöresten.

8. Många hade en liten åkerlapp utåt landet och dit
 körde de grisarna. Eljest kom bindarna och hämtade

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. K.
acc. 4604

fforts. O. Eupstöm, Gåteleby M. 158.

uppt Thureén)

27

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

11. Det var rätt vanligt i Måren att de hade svin. Arbetarna vid Borneviken bruket ^{besto} av tre arbetarbönder med 10 löpandebetes i varje, utom på på gården stod svinstia vid svinstia 30 stycken. Grisarna kunde inte släppas ut, utan man försökte skaffa dem lite grönt, och så gick man till sina bekanta och fick svinmat. Men så kom polisen underfund med att det var osmyggt att ha det så här, och så blev det slut.

14. Grinken hade och stora granna kreatur och det nästan i varje hus hade dom hund för sin var det blev skatt. I vedbodarna hade de ofta höns. En gramma vid fjögardorffs platsen, hon hade en damm i Källarn under boningshuset. Där hade hon gåse och anker.

12. Den som gort ligen hade hästar var åkarna. Vid Stigbergsstorpstet fanns en åkare som hade många hästar, förresten fanns det smååkare

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. H.
acc: 4604

2
Forts. O. Eugström, Göteborg, M. 158. uppt. Thulin,

28

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

med en och två hästar.

15. Brinkens odlade allt möjligt man kan tänka sig, alla sidesloper, potatis, kål, poton, äter, böner. Där Klippskolan står nu var för ett stort roslund. Arbetare och sälar brukade lyra en liten äkerlapp ut till landet. Där satte de potatis mest och kanske lite korn åt hönsa. I kipporna runt om stuparna hade de fruktträd särskilt Syft-päron, lite blomma och lite köksaker.

Utän för bananier skulle de försöka odla beten en gång men det lyckades inte.

Brinkens gård blev fört till åkeri innan de alldeles slutade. Man odlade endast gräs till hästarna och ett par kor som man hade. Sen när ston började lägga vägar överallt över åsarna, blev det alldeles slut.

Flora plåtor ha namn efter det gamla jordbruket: stadsdelen Kungledsgård, Okhagsgråtan, Kålgården.

Skriv endast på denna sida!

J. S. S. H.

acc. 4604

28

Landskap:

Socken: Göteborg

Berättat av: Annelia Kuape

Upptecknat av: *Elsie Thuren* år 1991

född år 1857 (i Karl Johans förs.
Göteborg)

Uppgiften rör: Lucia M 152

1. Lussemarked ej känd i staden.
2. De som hade svinn, och det var långt från alla slaktade den vid tiden omkring Lucia. Man brukade leja en landslaktare som kom och slaktade. Andra som inte hade grisar, brukade köpa av bönderna på torget en hel eller halv gris. Det brukade vara mycket vid Lucia, för att man skulle kunna få korv och sädant färdigt till jul. Man gick hem till vandra och hakade kött med hackryka till korven, för på den tiden fanns inga köttkvarnar. Sen gav man vandra smaka, en hel korv om det var så.
3. Varken ljusstövning eller några andra arbeten skulle ske före el. efter Lucia-dagen. Det naturligt

Skriv endast på denna sida!

29

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

J. F. G. H.

acc: 4604

29

(Forts. N. Kuape, Göteborg, Lucia M 159. uppt. Thulin)

30

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

ägnade man sig mer åt julstuket efter Lucia, men
man satte det inte i samband med Luciaöpen.

Man stöpte inte ljus sjötr i staden, utan köpte.

4. På lusse skulle man äta fläckpannkaka

hos barnen köpte man lusseskatter.

5. 6. 7. 8. Luga sådana bruk kända i staden.

9. Vid 3-4 tiden på morgnen kom Lucia och bjöd
på kaffe. Det var både flickor och pojkar som var
utklädda. Först kom en som var klädd till Lucia

med en linorviskas med runda ljus i hölet;
sen kom en flicka som bar kaffebrikan med ljus
på. I par med henne gick barnen med lusse-

katterna. De sjöng "Sancta Lucia". Ybland hade
de också en folkans med sig med frukost som
de bjöd på, innan de gick. Herrarna fick en Supp.

Men det var endast hos släktingar

10. Några andra utklädda fickom inte då.

11. Lucia öpen arbetade man som vanligt.

3. 5. 9. 11.

acc: AFOA

30

Skriv endast på denna sida!

31
(Forts. A. Kuopse, Göteborg, Lucia M 152. myggt. Thureia)

12. Terminen slutade ej vid Lucia. Seden att gå till sina lärare och sjunga på lusse, den gamla rite när jag gick i skolan, men den böjide snart efter.

13. 14. 15. Tute känt i staden, åtminstone så vitt uppsejmen vet.

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

J. F. G. H.

acc. 4604

31

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Socken:

Berättat av

Upptecknat av *Elvira Thureén* år 1941VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Göteborg
Sorute Svessen född år 1860 (i *Karl Johans förs.*
Göteborg)

Uppgiften rör

Lucia, M. 152.

Man lussade tidigare för än nu, redan kl. 2. el. 3 på morgon. Det var sånt liv på gatorna för om lustemorgon när de kom i stora korgar med sina kaffe korgar. Uppdömen gick och lussade sina bekanta, de hade med sig kaffe och lusschaffer och vännor till Karlarna. Det var både pojkar och flickor, och utkladda om n. allihops. En var luciabud och hade krans med ljus i håret. Så sjöng de "Santa Lucia".

Barnen lussade sina lärare för också. De lå till sammans och köpte en kaka och gick hem med, eller också gav de läraren den i skolan.

J. S. G. H.

acc: 4604

32

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Söcken: GotaborgUpptecknat av Clara Thulin år 1941Berättat av Hilda Jonsson född år 1861 (i Karl Johans förs.
Gotaborg)Uppgiften rör Lucia. M 152.

Om lustemorgon kom Lucia med ljus och
kaffebricka. De brukar sjunga så här när de kom.

"Lucia ren en nattens drömming går,
hon gärna veta vill hur hennes vännen mår.
Så sätt en upp och tog en bit
och dök utar Lucias traktamente"

När ho gick så så ho.

"Nu reser jag bort från eder i främmande land.
För en evigt mitt minne!"

J. F. G. H.
a. 4604

Landskap:

Socken: Göteborg

Upptecknat av *Klora Thulin* år *1941*.Berättat av *Rivalia Kuape* född år *1857* (i *Karl Johans förs.*
Göteborg)Uppgiften rör *Fulfröeredloe, M. 153. 4.*

Till julen skulle man alltid göra korv. På den tiden fanns ingen köttkonserver man använde hackkyka och "putta", en avordning med tre knivar. Bekanta brukade då gå till varandra och hacka kött till korv. Så lagade man till medonst, köttkorv, fläskkorv, pålsa med risgrön och lever, leverkaka, risgrönkorv m. m. Man gav varandra smakbiter, en hel korv om det så var. Stortvitt till jul fickom inte. Tre gånger om året bykte man i april och i oktober. Något särskilt julfod är heller inte känt i staden.

J. F. G. H.

a. 4604

34

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Söcken: GöteborgUpptecknat av Elsie Thulin år 1941Berättat av Synte Branson född år 1860 (i Karl Johans förs.
Göteborg)Uppgiften rör Luleå M. 153.I advent tändes ljus, ett första söndagen, två
andra o. s. v.11. Tripp bryggeri köpte väldigt last med tankar
till Majeran dogarna förs jul. Alla män utöver
skulle ha sig sånt till juldrick. Det fanns
två sorter att välja på, enkelt och dubbelt öl.12. Damsorna gav alltid sina män och gästmän
julklappar som de hade sett själva, det gick
inte an att köpa. Det var häpelen, tafflor m. m.
broderade på stamalg. Flickor gav men bokmärken
av stamalg. Det var ingen boder med att köpa
julklappar. På julottan skulle man alltid ha
på sig det man hade fått i julklapp. Jag minns
ett år, då det var modernt med stora, vita, vikade
scholar, s. k. vojadäer. Där satt väl vojadäer vid vojadäer

Skriv endast på denna sida!

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVETv. a. 2
22J. F. G. H.
no. 4604

2. fots. 3/19 - Jan 20 - Jan x 00.

36

VASTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

i kyrkan och alla som julkloppar.
På juloften skulle man dansa kring jultjärnen.
Så åt man gröt och rimmade till. Det kunde
läta så här: "Denne gröten är kokt i en gryta och
inte i ett stöp. // Matte Jolian och Anna komma
väl i bop!"

J. F. S. H.
acc: 4604

36

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Socken:

Berättat av:

Upptecknat av Elsie Thureén år 1941.född år 1869 (i V. Fintunda Gbg i Boh. län).

Uppgiften rör

Juluppköp m. m. 14 153.1. 2. Tunga särskilda bruk vid adventstiden el. Tomasdagen i staden3. Man hade julskulptering i affärerna redan när jag var barn (omk. 1880). Men gatorna var inte dekorerade som nu utan bara skulptgrästerna. Det betydde väl ett par veckor före jul.Sista söndagen före jul var affärerna öppna från kl. 6 på kvällen. Då skulle alla människor ut och göra sina juluppköp.Till jul gav alla handlare sina kunder julklapp i natura. Stora kunder fick mycket, små kunder mindre. Jag minns min mamma fick en jul kaffe, socker, grön, tvål, ljus och ett halvstaps vin i julklapp av sin handlare.Någon julmarknad har inte förekommit här istället med jag vet.

Skriv endast på denna sida!

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVETJ. F. G. H.
A. F. O. A.

Landskap:

Socken: Göteborg

Upptecknat av Klois Thulin år 1941

Berättat av Amalia Kuypse född år 1854 (i Karl Johans förs.

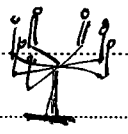
Göteborg

Uppgiften rör Fulseder M 153.

6. Kommer till juleplana satte vi alltid upp en jularna. Vi köpte dem på torget av bönderna.

7. Kring spiselkupan och spiselstängsen brukade vi sitta med grönt, det var då brukat när spisen var nykittad. - Alla varn hade jultbord. Det var vanligt också senare, när mina barn var små. Det var Fälsans bild i mitten och så träd och djur och allt möjligt runt omkring.

8. På jultbordet stod ljusekronan, en ljusstake av trä värd med krusat papper i olika färger, ofta silver- eller guldpapper. Den hade lika många armar med ljus i som familjen hade medlemmar.

J. F. G. H.
acc: 4604

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Socken:

Berättat av

Göteborg

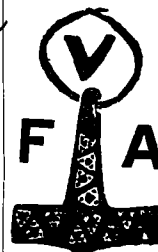
Upptecknat av *Eloise Thureén* år *1941*

John Andersson

född år *1869* (i *V. Fjellunda, Skövde län*)

39

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör

julgran M 153 5

Så länge som jag minns har man haft julgran här. Man köpte julgranen på torget av bönderna. Den kläddes med äpplen, konfekt, stjärnor och papper. De fattiga hade mest bara pepparkaksfigurer (hästar "mjölkpige" p. d. l.) och klippt papper (stjärnor kring) att sätta i granen. Och så var där frisläs ljus, mest "vax stypel(?)"

Den som inte hade egen julgran hade en "ljusekrona" ar till, värd med klippt

papper. En och annan handlare hade en gran utanför sin affär men det var inte vanligt. Stora granen på torget och så, det har blivit på det sistnämnda.

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. H.
acc: 4604

39

Landskap:

Soeken: *Göteborg*

Upptecknat av *Elsie Thuvén* år

Berättat av *Johan Andersson* född år *1869* (i *V. Förlunda, Gbp ö Boh län*)

Uppgiften rör *Julljus M 153 8*

Man stäpte inte ljus själv i staden utan annan köpte. Man hade ljus i graven och så i ljusekronan. Men inte i frösten äknästene inte i min tid.

"Ljusekroner" hade alla. En slops ljusstake av trä klädd med papper.

Barnen hade också julljus i julkrubban som skulle tändas samtidigt med graven.

J. F. G. H.
acc: 4604

Landskap:

Socken: Göteborg

Berättat av: 1 Analia Kuape

Upptecknat av: Eloie Nuven år 1941

född år 1857 i Karl Johans förs
Göteborg

Uppgiften rör Julhalm M. 153.7

På många ställen tog man in halmen
och la på golvet på julafton. Sen satt man
i halmen, när man lekade jullekari. När man
hade drapkamp, satt kvinnorna på golvet i
en rad och kordarna ritterat i en rad, så
hade dom en läpp vägsa emellan sig som alla
höll i. Så satte man fötterna ihop och drog
åt om sitt håll.

Borkar el. H. är halmen kanner sig inte till.
Inte heller att man satt från på gräppaper.

41

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

J. F. G. H.
a: 4604

41

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Soeken:

Berättat av:

Upptecknat av

Elois Thunen

år 1941

född år 1869

(i. V. Fiskunda, Gbg: Bth. Län)

Uppgiften rör

Fulseder M. 153

b. Kevon till fjälarna skulle alla sätta ut. Det var vanligare för än nu.

I 7 de bättre familjerna hade de alltid ett jultbord till barnen. Ett stort bord klätt med mossor. Spegelkåtar som föreställde sjöar och djupa fjälar och så kor och får som gick och betade. Så var där också en stor ballekenskrubba med ljus. Som barnen tänkte på julafton. Några andra speciella julgranspydd hade. Kevon eller gyltauer vet jag inte att de hade. Till jul skulle man alltid sätta granar el. Krausor o. d. på gravarna. Men gravarna pyddes inte med ljus el. d.

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Socken: Göteborg

Upptecknat av Helena Thulin år 1941.Berättat av Rimalia Kuopie född år 1857 (i Karl Johans förs.GöteborgUppgiften rör Julgran M 153.5

Omk. 1870 hade de flesta sina julgränar på
borden. De pryddes med ljus i olika färger,
pappusstjärnor, krogar etc. Julgränar köpte man på
torget, av bönderna.

J. F. G. H.

acc. 4604

43

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Socken:

Berättat av

Göteborg

Upptecknat av

Elvira Thulin år 1941

är 1941

Johin Andersson född år 1869 (i/ Frökunda, Gbg i Boh län)

Uppgiften rör

Falsöder M 153.

9. Var och en hade sina fattiga som han
gav till jul Men så'na stora insam-
lingar till jul och allmänna utdelningar
som nu var det inte då.

10. Några riktiga julköper som på landet
man inte sett eller hört om här i
staden. Men man brukade ge tjänas barn
t. ex. pepparkakshöstar och andra kakortjul

J. F. G. H.

a. 4604

44

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Socken:

Göteborg

Upptecknat av Elvira Thurin år 1941

Berättat av

Amalia Knape

född år 1854

(i Karl Johans församling
Göteborg)

Uppgiften rör

Julmat M. 153. II

Julaftron. Frukost stekt fläsk och
pannkaka, smörgis och kaffe.

Middag, korv, råskalad potatis, salt redbensspjäll
med bruna bönor, dopp i grästan.

Kl. 6.00 Te med klenäter.

Kl. 11.00 Lutfisk, gröt skinka o.s.v.

Juldagen: Till middag grönkål och stekt skinka.

I julgröten lades alltid en mandel eller
en kaffeboäna, så skulle en få se, vem som blev först giff.
Det var sed att man skulle rimma till
gröten. Hos oss började alltid far min. Det var
också han som skulle skära skinkan.

Uttrycket "bära ut julen" och därmed sammanhängande bruk
är ej kända i staden.

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Socken:

Berättat av

Göteborg

Johan Andersson

född år

1869

(i V. Fiskunda, Gbg i Bth län)

Upptecknat av *Kelcie Thulin* år 1941.

46

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör

Julmat M 153 II.

På julaftons^{middag} hade man dopp i ginstan
med korv och fläsk.

På julkvällen lut fisk, gröt, klenäter,
dessutom skinka korv o.s.v.

På juldagens middag åt man i de bättre
hemmen och bringa och kalkon.

Man drack julöl och glögg, dock ej hembragst.

J. F. S. H.

acc: 46.04

46

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Socken: Göteborg

Berättat av: Amalia Kuappo

Upptecknat av: Elsie Thunén år 1941

född år 1857 (i Karl Johans förs.
Göteborg)

Uppgiften rör: Julbröd M 153. 4

Till jul bakades fina tunna vetekakor,
som torkades och lades ned i fjärdingar, och
så stora vetebullar med russin i, och klenäter, en
stor bytta full, det skulle räcka över hela
julen. Pepparkakor kunde de inte baka då för
de hade bara öppna spisar.

Så köpte vi alltid de skänkta limpona
de kom från Halland!, och var så goda. Bagnen
gjorde alltid stora pepparkaksfigurer till jul. Det
var hästen, en 25 cm låga och gubbar och gummor,
borkar etc. På gubbarna målades näsa, mun, öron med
färg, på hästerna målades seldon. Barne var så glada
när de fick sina pepparkakor.

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Söcken: *Göteborg*

Upptecknat av

Cloris Thulin år *1941*

Berättat av

Amalia Kuuse född år *1854* (i *Karl Johans förs*
Göteborg)

Uppgiften rör

Fuldrycker. M 153. "

Till jul gjorde man iordning "bischhoff":
Socker + vatten + rödvin.

Fulöt gjorde man av *svagdricka + porten +*
+ krossin + socker.

J. F. G. H.

nr. 4604

Landskap:

Socken: Göteborg

Upptecknat av Elvire Thuren år 1941

Berättat av John Andersson född år 1869 (i V. Frälunda, Skövde län)

Uppgiften rör Julkleporna M 153. 12.

(en del)

På julafton kläddes folk ut sig och gick till sina bekante med julkleporna i en korg. De var utklädda till konter, megrar och allt möjligt och alla hade skräpsansikten. Det kunde väl att en och annan blev topen av politen för att han var full men det var inte sant precis.

Man gav julkleporna i min barndom alldeles som nu. Det fick bli efter rid och löpenhet men även den fattige försökte köpa någon sak. Tjänare fick alltid julkleporna av sitt husbondfolk. Men jungfrur fick merendels ett gyllstygg, ett bomullstyg och ett fräcklär i julkleporna. Hjälpsqvarnarna fick också ett klänningstyg och barnen gav man leksticker och götter.

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. H.
4604

Landskap:

Soeken: Göteborg

Upptecknat av Elvira Thulin år 1941

Berättat av Audalis Koopce född år 1854 (i Karl Johans förs
Göteborg

Uppgiften rör Falseder M 153

12. Bruket att "blåsa in julen" är ej känt. Det var sed att man gick till jultörn i kyrkan. Då skulle julgranen vara tänd och lysa ut på gatan. På sina håll täste man juleevangeliet men vanligt var det inte. Det var bland de stånna läsa eller vid julska såga.

Man gör vända julklappar för som man. Antingen köpte man en sak i stan eller om man gjorde man något själv. Vi bar brukade göra strumpor band, nål-por, klack-por till julklapp. Man skrev också verser på. Någon som var utklädd till gubbe eller så kom och delade ut julklapparna.

Det var många som gick omkring utklädda på julafton, mest var det väl flickor som skulle gå

Skriv endast på denna sida!

J. F. G. H.
af A. F. O. A.

(foto. A. Kuepe, Göteborg, juldagen M. 183. 12 uppt. Thunin⁵¹)

till sina fästevänner med julkleppar. De kunde
ha allmogedräkter, och somna om gubbar med
stort skägg och alla hade masker för ansiktet.

På julafton brukade man inte dra ut
kullgordiverna. Det var så obehagligt att se hur
det lystes ut från alla fönster.

13. På juldagen gick man allmänt till julottan.
Då skulle det brinna ljus i alla fönster på att
vägleda den som gick till kyrkan. Kyrkorna
var ^{suppljysta} ~~ljusade~~ med levande ljus men gravar eller
någon annan dekoration fick man inte.

På annandagen först brände man Janssa Keijps
graven. Utan mattor och från med gravsten
så man. Sen var det kalvar och björningar
hela vintern igår.

14. "Sammanokottsgruppen" på annandagen är g. känt.

J. F. G. H.
acc. 4604

Landskap:

Soeken:

Berättat av

Göteborg

Johan Andersson

Upptecknat av

Ulois Alwen

är 1941

född år

1869

i V. Fästnings Gbg ö Bk län

52

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör

julbön, julotta M. 153.

12.

På julaftens eftermiddag gick man ^{på} julbön
för i världen som man gör nu. Folk som aldrig gick

13.

annars så nog skulle de gå på julbön. Till
julottan på juldagsmorgon var också sed att
alla skulle gå. Kyrkan var dekorerad med
granar och lemande ljus.

Men några tända ljus, fönstren utåt gatorna
frickom inte.

J. F. G. H.

4604

52

Skriv endast på denna sida!